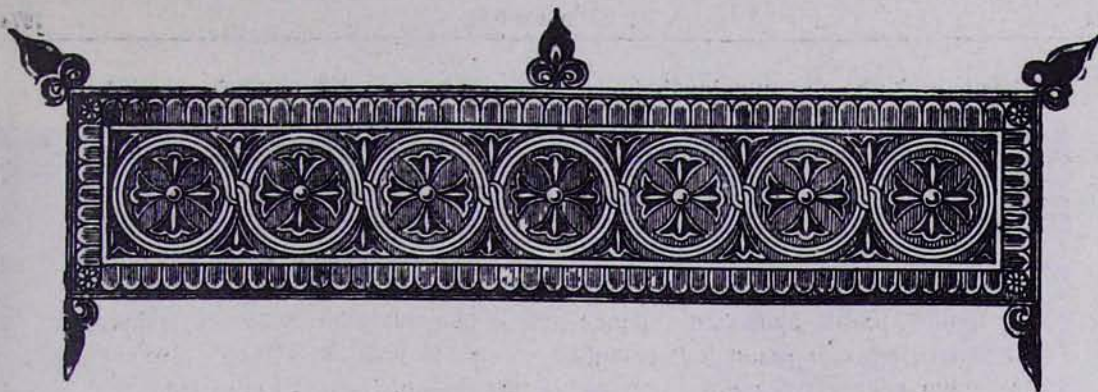

**ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ
19-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՒՄ**

Սեպտեմբերի 29-ին, կիրակի օրը, Մայր Աթոռում հանդիսավորապես շնչեց Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի գահակալության 19-րդ տարեդարձը:

Գահակալության հանդիսությանը ներկա էին ուխտավորաբար Մայր Աթոռում գտնվող Թուրքիայի հայոց պատրիարք ամենապատիվ տ. Շնորհք սրբազան պատրիարքը, Արևմտյան Եվրոպայի հայրապետական պատվիրակ և Ֆրանսիայի առաջնորդ տ. Սերովբե արքեպ. Մանուկյանը, Ավստրալիայի հայոց առաջնորդ տ. Գարեգին եպս. Գազանճյանը, իտալահայ համայնքի հոգևոր հովիվ տ. Զգոն եպս. Տեր-Հակոբյանը, Անգլիայի հայոց նորընտիր հոգևոր տեսուչ և հայրապետական պատվիրակ տ. Ներսես ծ. վրդ. Պողապալյանը, Դեորոյտի հայոց հոգևոր հովիվ տ. Փառեն ծ. վրդ. Ալեքսիքյանը և Նիցցայի հայոց հոգևոր հովիվ տ. Տարոն վրդ. Մերենճյանը:

Ներքին թեմերից Մայր Աթոռ էին ժամանել Արարատյան թեմի առաջնորդական փոխանորդ տ. Կոմիտաս արքեպ. Տեր-Ստեփանյանը, Ծիրակի թեմի առաջնորդ տ. Նարեկ եպս. Ծաքարյանը, վրահայոց թեմի առաջնորդ տ. Գևորգ եպս. Սերայդարյանը և Ադրբեջանի հայոց թեմի առաջնորդ տ. Վահան եպս. Տերյանը:

Վեհափառ Հայրապետի գահակալության 19-րդ տարեդարձի հանդիսությանը ներկա էին նաև ուխտավորաբար մայր հայրենիքում գտնվող պրն. Վահրամ Մավյանը՝ Պորտուգալիայից, տեր և տիկին Գևորգ Սարաֆյանները՝ Արգենտինայից, տաղանդավոր երգեհոնահար Պերճ Ժամկոչյանը և տեր և տիկին Արշակ Տիգրանյանները՝ ԱՄՆ-ից, ու այլ ուխտավորներ:

**ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՎ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԱԿԱՆ
ԶԵՌՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ**

Սեպտեմբերի 29-ին, կիրակի. Վարազա ս. Խաչի տոնի օրը Մայր տաճարում ս. պատարագ է մատուցում Նորին Ա. Օծություն Տ. Տ. Վազգեն Ա. Սրբազնագույն կաթողիկոսը և եպիսկոպոս ձեռնադրում երեք շնորհալի ու

ՎԵՆԷՐԱՆԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԵՎ ՄԵՐԿԱՆԻ

պահին նա խոստացավ աշակերտներին, իրենից հետո առաքել մխիթարիչ սուրբ Հոգին: Աշակերտներն այն ատեն շատ հստակ չհասկացան զուցե, թե ինչ էր ուզում ասել Հիսուս, բայց նրանք այդ սկսան հասկանալ, նրա մահից հետո, նրա հարություն առնելուց հետո: Երբ Հիսուս բացակայում էր արդեն իրենց շրջանակից, նրանք՝ առաքյալները, զգում էին իրենց իբրև որբացածներ: Այն ատեն հիշեցին նրանք, թե երևի աստվածային մեծ խոստումն է կատար կածվի, և Հիսուս իր անձի փոխարեն կառաքի մխիթարիչ ս. Հոգին:

Այդ հրաշքը կատարվեց Պենտեկոստեի օրը, այսինքն այն օրը, որ մենք ոգեկոչում ենք իբրև Հոգեգալստյան օր ի հիշատակ այն դեպքի, որ իսկապես տեղի ունեցավ Վերնատան մեջ, երբ հավաքվել էին Քրիստոսի աշակերտները Աստվածամոր շուրջ: Համկարծ, պատմում է մեզ ս. Գիրքը, կրակե լուսեղեն բոցեր կաթիլ-կաթիլ իջան ամեն մեկ առաքյալի վրա և նրանք ցնցվեցին այդ լույսով, հոգեպես վերափոխվեցին, վերածնվեցին և դարձան մարդիկ ներշնչյալ, մարդիկ մի մեծ առաքելության գիտակցությամբ:

Ահա այդ պահուն է, որ աշակերտները դարձան իսկական առաքյալները Հիսուսի Քրիստոսի, սուրբ Հոգին ընդունելով իրենց մեջ և հետո աշխարհով մեկ տարածվեցին քարոզելու համար սուրբ Ավետարանը: Առաքյալները լցված էին սուրբ Հոգու զորությամբ, զոր ապա սկսան նրանք փոխանցել ձեռնադրության խորհուրդի միջոցով: Այսպես է, որ հիմնվեց, հաստատվեց ամուր կերպով այն մեծ խորհուրդը, որ կոչում ենք մենք այսօր ձեռնադրության խորհուրդ, մի խորհուրդ, որը հենց այսօր ձեր ներկայությամբ, սիրելի հավատացյալներ, Մենք կատարեցինք ի վերա մեր երեք վարդապետների, զանոնք ձեռնադրելով եպիսկոպոս: Ինչպես նկատեցիք անշուշտ, արարողությանց ընթացքին մի քանի անգամներ, Մեր ձեռքը դրեցինք նրանց վրա ու աղոթքներ կարդացինք այն հավատքով, որ աստվածային սուրբ Հոգու զորությունը փոխանցվում է նրանց խորհրդավոր կերպով: Եվ Մենք այսօր անկեղծավոր սրտով, խոր հավատքով և ամենաջերմ բաղձանքներով աղոթեցինք, որպեսզի Աստուծո ողորմությամբ սուրբ Հոգվո շնորհները փոխանցվեն այսօր ձեռնադրված երեք եպիսկոպոսներին, որպեսզի նրանք, ինչպես Պենտեկոստեի օրը այդ պատահեց առաքյալներին, սուրբ Հոգվո ներգործությամբ վերափոխվեն, վերածնվեն հոգեպես, առավել զորանան և լուսավորվեն և առավել գիտակցեն իրենց մեծ և սուրբ առաքելությունը, մի առաքելություն հոգևոր իմաստով, մի առաքելություն դաստիարակչական իմաստով, մի առաքելություն ժողովուրդը առաջնորդելու իմաստով, մի առաքելություն մեր ժողովուրդին ծառայելու իմաստով:

Ահա մի քանի խոսքով այն գործը, այն աշխատանքը, որ սպասում է մեր նորապսակ եպիսկոպոսներին:

Դուք, սիրելի հավատացյալներ, զուցե հեռվից դիտելով այնքան չեք կարող հասկանալ ամբողջական իմաստը հոգևոր առաքելության, հոգևոր ծառայության և առաջնորդության: Իրականության մեջ, վստահ եղեք, չափազանց ծանր պարտականություն է դրվում հոգևորականների վրա:

Մենք քիչ առաջ նշեցինք հոգևոր առաքելության տարբեր երեսները: Արդեն այդ բավական է ձեզ հասկանալու, թե ինչքան ընդարձակ է դաշտը հայ հոգևոր գործչին: Եվ եթե դրա վրա ավելացնենք բազում այլ և այլ դժվարությունները, որոնցմով շրջապատված ենք մենք, մեր հոգևոր գործունեության ճանապարհին, հատկապես արտասահմանում տարբեր-տարբեր պայմանների մեջ, այն ատեն ամբողջապես, հստակ կդառնա ձեր աչքի առաջ ճշմարիտ պատկերը, ճշմարիտ պատկերը հայ հոգևորականի աշխա-

տանքին, պարտականություններին: Սակայն այս բոլորը մեզ՝ հոգևորականներին, անշուշտ որ չեն վախեցնում, չեն տկարացնում, չեն հուսահատեցնում, ընդհակառակը, ամեն ճշմարիտ հոգևորական, ինչպես առհասարակ, բարոյական նկարագիր ունեցող ամեն մարդ, հենց առավել ևս ոգեշնչվում է, երբ իր աշխատանքը ծանր է, երբ իրենից ավելի է պահանջվում, քան թե է, երբ իր աշխատանքը ծանր է, երբ ինքը նույնիսկ բազում դժվարությունների է սովորական մարդկանցից, երբ ինքը նույնիսկ բազում դժվարությունների է հանդիպում: Դժվարությունները տկար մարդկանց պարտության են մատնում, բայց հոգևոր-բարոյական ուժեղ նկարագիր ունեցող մարդկանց ընդհակառակը առավել գորացնում են ու առավել գոտեպնդում:

Ահա այսպիսի սպասումներով Մենք ողջունում ենք մեր երեք նորապսակ եպիսկոպոսներին՝ մի անգամ ևս բարձրացնելով առ Աստված Մեր աղոթքը, որ իրոք ս. Հոգվո շնորհները իջնեն և ներգործեն նրանց ներաշխարհին մեջ, և նրանք շուտով մեկնեն Մայր Աթոռից իրենց պաշտոնատեղիները՝ կատարելու համար այն նվիրական գործը, որ մեր ժողովուրդը, մեր եկեղեցին նրանց ուսերի վրա է դնում՝ հուսալով որ նրանք կլինեն արժանավոր բարձրաստիճան հոգևորականներ, և նրանց ձեռաց գործերը կլինեն միշտ բարի, մաքուր, խաղաղարար, հաշտարար և ստեղծարար, և հատկապես սրբությամբ կպահեն-պահպանեն Մեր պանդուխտ զավակները ամբողջ ու անբաժան ի սփյուռս աշխարհի, որոնք կարիք ունեն մեկտեղվելու, կարիք ունեն սուրբ եկեղեցու հովանու ներքև հավաքվելու, որպեսզի բոլորը մնան միշտ հավատարիմ զավակները մեր առաքելական սուրբ եկեղեցու, միշտ անբաժան հալաստանցի ժողովրդից, միշտ անբաժան մեր եկեղեցու կենտրոն Մայր Աթոռ ս. Էջմիածնից:

Սիրելի սրբազաններ, կրկին անգամ հայցում ենք ձեզ Աստուծո օրհնությունը և օգնականությունը, և աղոթում ենք ձեր կյանքի և ձեր արդյունաշատ գործունեության համար, որպեսզի դուք լինեք ժիր մատովակները Հալաստանայց եկեղեցու:

Օրհնյալ եղերուք այժմ և միշտ. ամեն»:

ԾՆՈՐՀԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԳԱՀԱՍՐԱՀՈՒՄ

Հավարտ ս. պատարագի Վեհափառ Հայրապետը, ընկերակցությամբ Թուրքիայի հայոց պատրիարք ամենապատիվ տ. Ծնորդ սրբազան արքեպիսկոպոս Գալստյանի, եկեղեցական թափորով առաջնորդվում է Վեհարանի գահասրահ:

Եկեղեցական թափորին հետևում են Մայր Աթոռի հյուրերը և բազմաթիվ ուխտավորներ:

Հալաստանայց ս. եկեղեցու բարձրաստիճան հոգևորականության անունից, գահակալության 19-րդ տարեդարձի առիթով, Վեհափառ Հայրապետին ողջված շնորհակալական ջերմ խոսք է ասում Թուրքիայի հայոց սրբազան պատրիարքը.

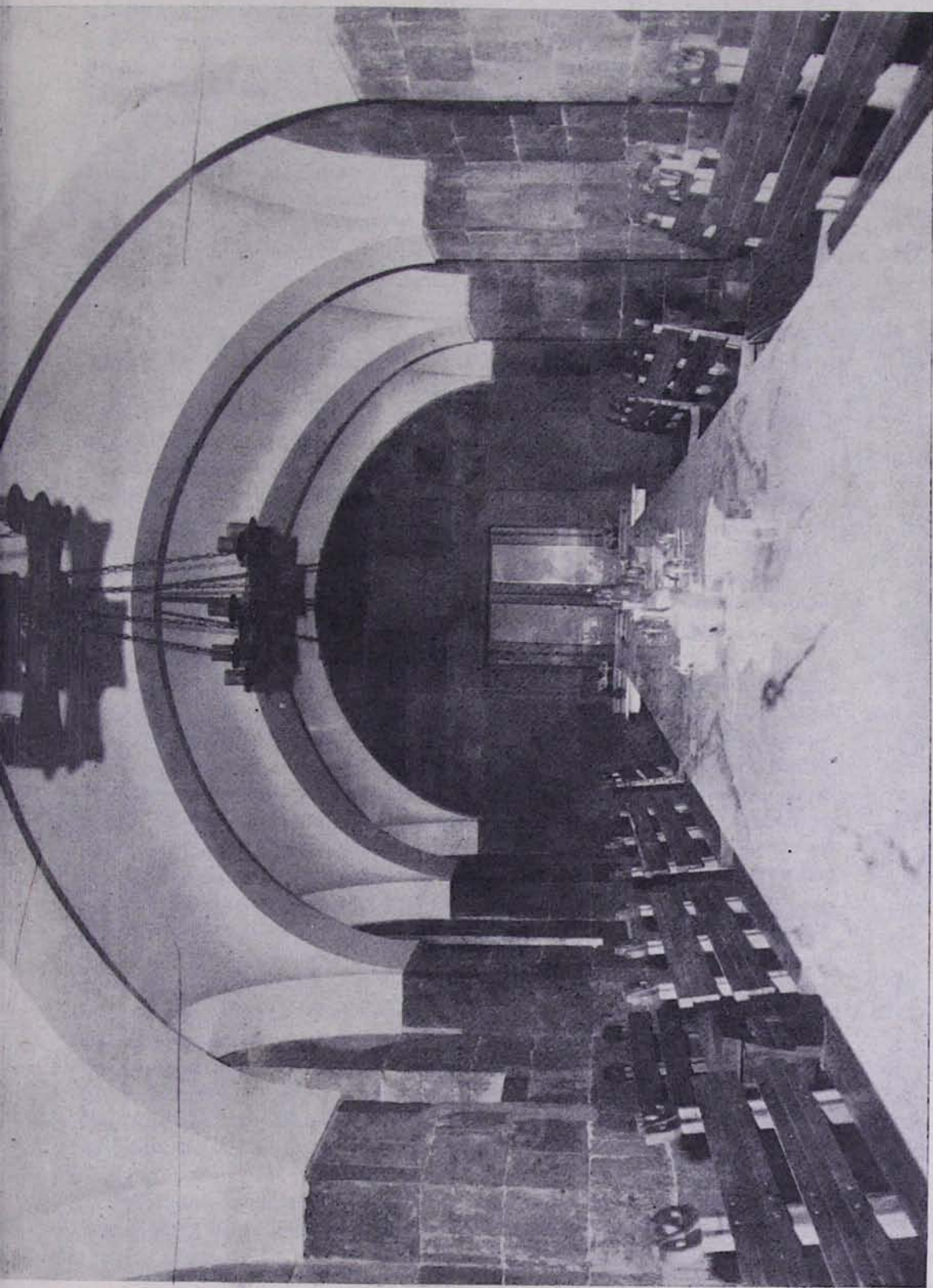
ԹՈՒՐԿԻԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐԿ ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՎ Տ. ԾՆՈՐՀԱՐԹԵՊ. ԳԱԼՍՏՅԱՆԻ ԾՆՈՐՀԱՎՈՐԱԿԱՆ ԽՈՍՔԸ ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ՎԵՀԱՐԱՆԻ ԳԱՀԱՍՐԱՀՈՒՄ՝ ՆՐԱ ԳԱՀԱՅԱԼՈՒԹՅԱՆ 19-ՐԴ

ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՌԹԻՎ

(1974 թ. սեպտեմբերի 30)

Աստուծո; ողորմությամբ, 19 տարիներ առաջ՝ մենք անձամբ ներկա էինք այդ երջանիկ օրերուն, երբ կար խոշոր խանդավառություն, կար ցնծու-

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԵՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԻԱԲՈՒՆԱԿԱՆ ՄԵԴԱՆԱՑՈՒՆԸ

թյուն, կար հույզերու հորդում: Երբ ամբողջ ժողովականները միաձայնությամբ իրենց կամքը կետրոնացուցին Ձեր անձին վրա, այն վստահությունը ունեին, թե կընտրեին ոչ միայն արժանավորագույն հոգևորականը, այլ նաև ամբողջ ազգին բաղձանքները իր մեջ մարմնավորող անձնավորություն, և իրենց այդ համոզումին մեջը հուսախաբ չեղան անոնք: Անցնող 19 տարիները արդարև մեկը մյուսին գերազանցող ոսկե շղթա մը եղավ, Վեհափառ Տեր: Ձեր հայրապետական պաշտոնավարության ամեն մեկ տարին քալ մը եղավ առաջացումի, քալ մը՝ բարգավաճումի և քալ մը պայծառացումի Մայր Աթոռի և Հայաստանյայց առաքելական եկեղեցիին համար: Ամենքս ալ գիտեինք, թե այն օրերուն Էջմիածինը անփառունակ կացության մը մեջ կգրտնդվեր: Ամենքս ալ վերահասու էինք, թե Ձերդ Վեհափառության ուներուն վրա ծանր բեռ մը կդրվեր: Դուք այն ատեն եռանդուն ու երիտասարդ՝ ունեցաք արիությունը, քաջությունը՝ ստանձնելու այս պատասխանատու պաշտոնը և այսպես այսօրվան այս պայծառության բերելու:

Մեր Մայր Աթոռը ավելի քան 1600 տարիներու իր շատ արկածալից պատմության ընթացքին ունեցած է փառավոր օրեր և նսեմ օրեր. բախտավոր օրեր և անբախտ օրեր: Կարող ենք ըսել անվարան, Վեհափառ Հայրապետ, թե այսօրվանը ամենաբախտավոր շրջաններեն մեկն է. բախտավոր բազում իմաստներով և բազում պատճառներով. բախտավոր նախ անոր համար որ ահավոր և արյունլի վերջին պատերազմն հետո Դուք Լուսավորչի գահը բարձրացաք և տեսաք այս հայրենիքի վերաբարձրացումը և վերաբարգավաճումը: Անոր զուգընթաց բարգավաճեցավ նաև Մայր Աթոռը Ձեր շնորհիվ: Առանց չափազանցության կարող ենք ըսել, թե ամբողջ իր պատմությանը մեջ Մայր Աթոռը քիչ անգամ եղած է այնքան բարեկարգ ու այնքան պատվաբեր, Հայաստանյայց առաքելական եկեղեցվո համար, որչափ եղավ Ձեր հայրապետության օրոք: Ասոր համար մենք երախտապարտ ենք Ձեզի, ասոր համար մենք ամենքս ուրախ և երջանիկ ենք Ձեր հետ:

Եվ Դուք, Վեհափառ Տեր, եղաք այն Հայրապետը, որ ամենեն ավելի մոտեցավ իր ժողովուրդին, անոր հետը եղավ, անոր մեջը շրջեցավ իբրև քաջ հովվապետ: Քանիցս ցուպը ձեռին Դուք գաղթօջախն գաղթօջախ, հայ համայնքն հայ համայնք շրջագայեցաք իբրև հովիվ քաջ տանելու համար Ձեր հայրական սերը և օրհնությունը անոնց: Էջմիածնի հանդեպ հայ ժողովուրդի հավատարմության զգացումները ավելի ամրապնդեցիք: Եվ թերևս քիչ անգամ Էջմիածինը ունեցած է այն հզոր քաջողական գորությունը, որ այսօր ունի անիկա: Եվ, փառք Նախախնամության, ստեղծված են այնպիսի պայմաններ հայրենի կառավարության թուլությունից, որոնց շնորհիվ արտասահմանեն գունդ առ գունդ ուխտավորներ կուգան հայրենիք և Մայր Աթոռ վայելելու համար երկուքն ալ. քիչ մը ավելի գորացած, և քիչ մը ավելի հպարտացած վերադառնալու համար իրենց բնակատեղիները:

Եվ այս է կարևոր առաքելություններեն մեկը, Վեհափառ Տեր, Մայր Աթոռին, որպեսզի արտասահմանյան հայությունը չվհատի ամենքին ծանոթ վտանգներու ներքև. և ընդհակառակը այս կամ այն ձևի ձուլումի և այլ վրտանգներու պարագային, որոնք կշրջապատեն զմեզ, մենք կարենանք նայիլ հայրենիքին, նայիլ Մայր Աթոռին և ըսել, թե մենք ունինք մեր կետրոնները հայրենական ու հայրապետական, որոնք մշտնջենապես պիտի պահեն զմեզ:

Այս շատ բարեբաստիկ և երջանիկ առիթով ինձի համար մեծ բախտավորություն է Վեհափառ Տեր, արտագինս շնորհավորել զՁեզ նախ անձամբ

մեր անունով, իբրև պատրիարք հայոց Թուրքիո, և ապա՝ հանուն Հայաստան-
յայց եկեղեցվո նվիրապետական Աթոռներու և համայն հայ հոգևորականու-
թյան: Կբերենք անգամ մը ևս ամբողջ Թուրքիո հայության որդիական սերը և
հավատարմության զգացումները և կմաղթենք ու կաղոթենք, որպեսզի Տերը
պարգևի Ձեր Վեհապատության գործություն և օգնականություն, և օծոյալ
պահե Ձեզ մշտական քաջատոհջությամբ, դեռ երկար տարիներ մնալու հա-
մար այս պատմական մեծ գահին վրա՝ նույն արդյունավորությամբ և նույն
արժանավորությամբ, և շարունակելու համար հայրապետական այս ծանր
պաշտոնը ավելի երկար տարիներ ի փառս Աստուծո, ի պայծառություն Հա-
յաստանյայց եկեղեցվո և ի մխիթարություն մեր ժողովուրդի. ամեն»:

Հանուն հայրենի կառավարության և հայ եկեղեցու գործերի խորհրդի,
Վեհափառ Հայրապետին շնորհավորում է Հայկական ՍՍՀ Մինիստրների
տոմսին առընթեր հայ եկեղեցու գործերի խորհրդի նախագահ Ս. Գապար-
յանը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՄԻՆԻՍՏՐՆԵՐՈՒ ՍՈՎԵՏԻՆ ԱՌԸՆԹԵՐ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑՈՒ
ԳՈՐԾԵՐԻ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԱԽԱԳԱՀ Ս. ԳԱՍՊԱՐՅԱՆԻ ԾՆՈՐՀԱՎՈՐԱԿԱՆ
ԽՈՍՔԸ ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ՎԵՀԱՐԱՆԻ ԳԱՀԱՍՐԱՀՈՒՄ՝
ՆՐԱ ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ 19-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՌԹՎ

(1974 թ. սեպտեմբերի 29)

«Ձերդ Սրբություն,
Ամենապատիվ արքայապատրիարք Թուրքիայի հայոց,
Գերաշնորհ հայրեր,
Հարգելի ներկաներ,

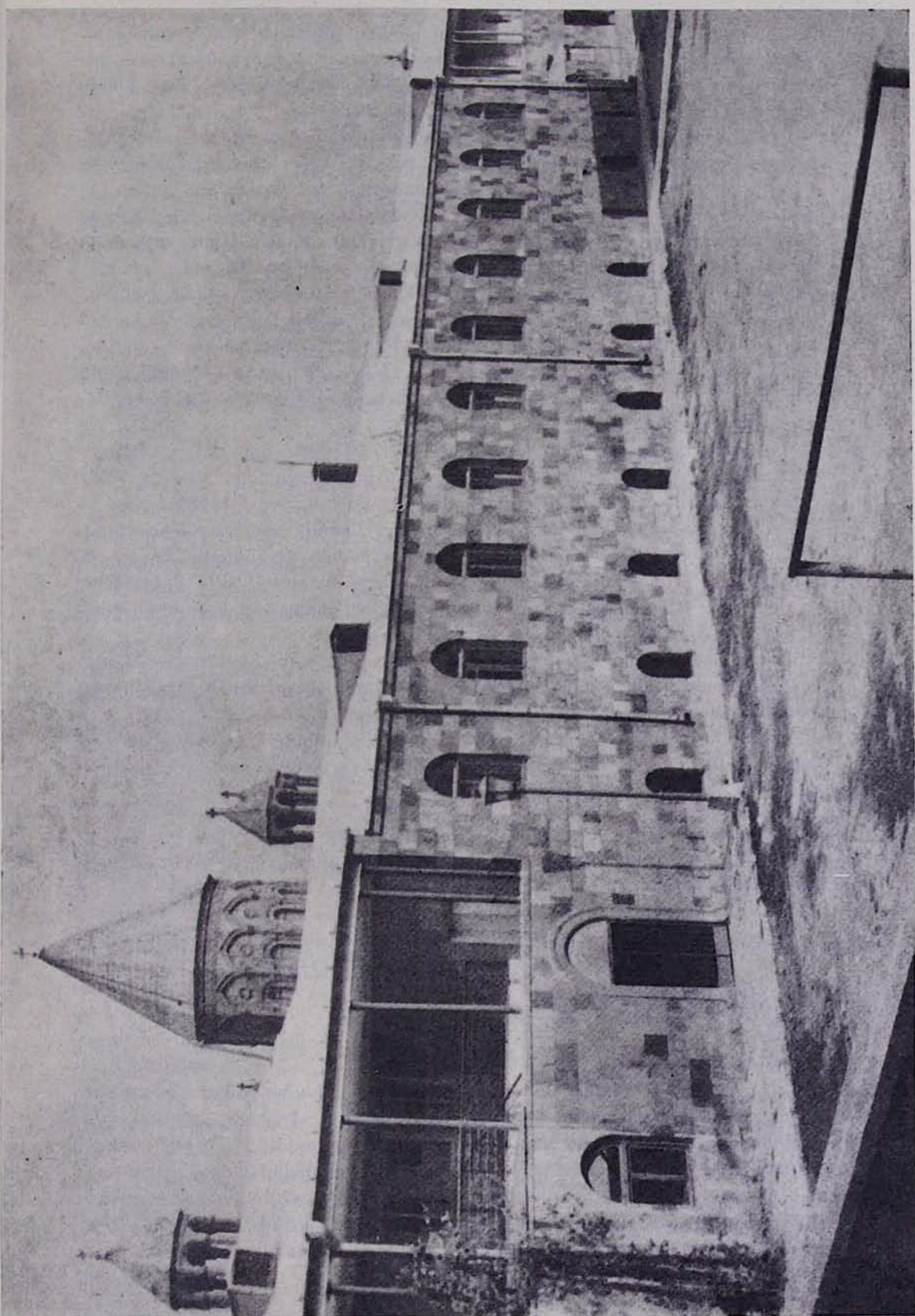
Ինձ վրա հանելի պարտականություն է դրված այս հանդիսավոր առի-
թով Հայաստանի կառավարության, հայ եկեղեցու գործերի խորհրդի անդամ-
ների և անձամբ իմ կողմից՝ հայտնելու Ձեզ մեր ջերմագին շնորհավորանք-
ները և քաջատոհջության լավագույն ցանկությունները՝ Ձեր գահակալու-
թյան 19-րդ տարեդարձի առթիվ:

Ծատ երկար ժամանակ պետք է պահանջվեր ինձնից՝ բնությանգրելու
համար այն բազմաթեղուն գործունեությունը, որ Դուք ունեցաք այս տարիներ
ի ընթացքում: Կկամենայի ընդգծել այդ գործունեության միայն մի քանի
կարևոր կողմեր: Հանրահայտ է, որ Դուք Ձեր ջանքերի մի զգալի մասը նվի-
րեցիք հայ եկեղեցու ներքին և արտաքին թեմերի գործունեության կազմա-
կերպմանը: Սակայն դրան զուգահեռ Դուք մեծապես շնորհակալ աշխա-
տանք կատարեցիք մեր պատմական անկրկնելի հուշարձանների վերականգ-
նման ուղղությամբ, հուշարձաններ, որոնք հայտնի են ոչ միայն հայ ժողո-
վրդին, այլև աշխարհի մյուս ժողովուրդներին:

Հատկանշական է, որ մենք այսօր հավաքվել ենք՝ այստեղ այն ժամա-
նակ, երբ նոր միայն ավարտվեց Մայր Աթոռի շրջափակի մի կարևոր մասի՝
Ղազարապատի վերանորոգումը: Այդ աշխատանքը Դուք զուգակցեցիք հրա-
տարակշական գործունեության հետ: Ձեր գահակալության 19-րդ տարեդար-
ձի օրը հրապարակի վրա է մի նոր հրաշալի հրատարակություն, որը կոչ-
վում է «Հայկական խաչքարեր»:

Հետպատերազմյան շրջանը ամբողջ հայ ժողովրդի համար նշանավոր-
վեց որպես բնաշխարհի ժողովրդի և սփյուռքահայության միջև կապերի ան-

Նազարաթի վերականգնված շենքի հարավային ճակատը

նախընթաց ծավալման շրջան, որը մեզ համար չափազանց մեծ նշանակություն ունի: Դուք չինայեցիք Ձեր եռանդն ու կորովը՝ չափազանց մեծ աշխատանք կատարելով սփյուռքահայության և հայրենի ժողովրդի միջև ամուր կապերի ամրապնդման համար: Ուրեք մեծ ավանդ բերեցիք այն ասպարեզում, որն այժմ հուզում է ամբողջ մարդկությանը, որն ամենակարևոր խնդիրն է հանդիսանում աշխարհի բոլոր ժողովուրդների համար: Դա խաղաղության ամրապնդման գործն է, նրանց դա ժողովուրդների միջև բարեկամության ամրապնդման գործն է, նրանց միջև խաղաղ համագործակցությունն ապահովելու գործը: Այժմ աշխարհի ժողովուրդները տեսնում են, որ այս դժվարին ճանապարհին շատ մեծ հաջողություններ են արձանագրված: Աշխարհի ժողովուրդները տեսնում են սովետական պետության տիտանական ջանքերը՝ ամբողջ աշխարհում կայուն խաղաղություն հաստատելու ուղղությամբ: Ուրախ եմ հաստատելու, որ Ձեր այդ գործունեությունը քարձր է գնահատվում հայ ժողովրդի և Սովետական Միության մյուս ժողովուրդների կողմից, միջազգային առաջադեմ հասարակության կողմից:

Խաղաղության վսեմ գործի ամրապնդման նպատակով այս դահլիճում եղել են ուն ժողովրդի, մեր Միության մյուս ժողովուրդների, ինչպես նաև քրիստոնեական աշխարհի հեղինակավոր շատ ներկայացուցիչներ:

Այս անցած տարիները նշանավոր են նաև նրանով, որ Դուք բազմաթիվ ուղևորություններ կատարեցիք դեպի արտասահմանի հայ գաղութները, ինչպես նաև եկեղեցական կենտրոնները: Այդ ուղևորությունների նշանակությունը դուրս եկավ հայկական ազգային շրջանակներից և միջազգային լայն արձագանքներ ունեցավ:

Թույլ տվեք ընդգծել նաև, որ հայ եկեղեցու և կրոնական մյուս համայնքների գործունեությունն ապահովվում է խղճի ազատության վերաբերյալ սովետական պետության օրենքների խստիվ պահպանմամբ:

Թույլ տվեք կրկին ողջունել Ձեզ, Ձերդ Սրբություն, և կամենալ քաջաւորություն, երկար տարիների կյանք և Ձեր հայրենասիրական գործունեության մեջ՝ նոր հաջողություններ:

Այնուհետև Հայոց Հայրապետին շնորհավորում է Արևմտյան Եվրոպայի հայրապետական պատվիրակ և Ֆրանսիայի հայոց առաջնորդ տ. Սերովբե արքեպ. Մանուկյանը:

Տ. ՍԵՐՈՎԲԵ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ ԾՆՈՐՀԱՎՈՐԱԿԱՆ
ԽՈՍՔԸ ՎԵՀԱՐԱՆԻ ԳԱՀԱՍՐԱՀՈՒՄ

(1974 թ. սեպտեմբերի 29)

«Վեհափառ Տեր,

Գերաշնորհ Ծնորդք պատրիարքը խոսեցավ հանուն հայ եկեղեցվո բարձրաստիճան հոգևորականության, մեր սիրելի նախարարը՝ պրն. Գասպարյան, խոսեցավ հանուն մեր հայրենի կառավարության, ե՛ս ալ, հավանաբար, եթե թույլ տաք, կարենամ խոսիլ հասարակ եկեղեցականության անունեն, աշխարհի չորս կողմը սփռված Ձեր հարազատ զավակներու անունեն, որոնք այնչափ սիրով և անկեղծությամբ կապված են Ձեր անձին, Ձեր գործին և Մայր Աթոռ ս. Էջմիածնին, և եթե ատոհմ վրա թույլ տաք՝ նաև հանուն Գերագույն հոգևոր խորհուրդին:

Վեհափառ Տեր, այսօր ամբողջ հայ եկեղեցիներում մեջ, ըլլան անոնք ի Հայաստան աշխարհի, ըլլան անոնք ի սփյուռս աշխարհի, կհիշատակեն Ձեր բարեբաստիկ գահակալության 19-րդ տարեդարձը: Եվ ավելացնեն, որ մեծ անձկությամբ և մեծ փափագով կապասեն Ձեր գահակալության 20-րդ տարեդարձին, որ կարենան այդ առիթով շատ ավելի մեծ հանդիսությամբ և շատ ավելի մեծ փառքով անդրադառնալ Ձեր այդ 20 տարիներու այնչափ պայծառ, այնչափ բեղմնավոր, այնչափ խորունկ կրոնական և հայրենասիրական գործերուն: Ես ինքզինքիս թույլ չեմ տար այսօր ատոնց մասին անդրադառնալու, երբ արդեն մեր երկու սիրելի խոսողներուն կողմե ակնարկություն եղավ այդ մասին: Միայն կուզեմ շեշտել, որ, Վեհափառ Տեր, Ձեր անձին հմայքովը լցված է արտասահմանի հայությունը և արտասահմանի մեջ գործող բոլոր եկեղեցական իշխանությունները և կրոնական հաստատությունները: Այս 19 տարիներու ընթացքին մեր պատմության մեջ բոլորովին չտեսնված երևույթ մը, եթե կուզեք՝ հրաշք մը բացվեցավ հայրենի աշխարհին մեջ գտնվող ժողովուրդին և արտասահմանի հայության միջև: Այդ երեվույթը, այդ հրաշքը Դուք եք, որ կատարեցիք, Վեհափառ Տեր: Մեզի համար և ասկե առաջ արտասահման ապրող բոլոր հայության համար Մայր Աթոռ ս. Էջմիածինը, հայրենիքը, Արարատը և տակավին Սանահին, Հաղբատ, Տաթևի համալսարան-վանքերը անուններ էին, երազներ էին, որոնց միմիայն մտքով կրնայինք հասնիլ: Ձեր գահակալության առաջին իսկ օրերեն թե՛ մայր հայրենիքը և թե՛ Մայր Աթոռ ս. Էջմիածինը և թե՛ մեր հայրենիքի մեջ գտնվող բոլոր սրբությունները Ձեր անձով երազ ըլլալեն դադրեցան և իրականություն դարձան: Դուք ուր որ գացիք, Փարիզեն Հռոմ, Նյու-Յորքեն Երուսաղեմ, ամեն տեղ Ձեր շնորհալի անձին հետ տարիք սրբությունները, նվիրականությունները մայր հայրենիքին և Մայր Աթոռ ս. Էջմիածնին: Եվ ասիկա միմիայն Ձեր Վեհափառության գահակալության շրջանին է, որ տեղի ունեցավ բարյացակամ օժանդակությամբ մեր հայրենի կառավարության և ձեռներեցությամբ Ձերդ Վեհափառության:

Վեհափառ Տեր, այսօր, երբ Մայր Աթոռ ս. Էջմիածինը, մեր բոլոր սրբությունները և նվիրականությունները և մեր մայր հայրենիքը երազ ըլլալեն դադրած են և իրականություններ դարձած են, այսօր արտասահմանի հայությունը կարծեք թե կզգա, որ Դուք ամեն եկեղեցիի մեջ այսօր ներկա եք, և մենք, ինչպես այսօր, կտեսնենք Ձեզ, կլսենք Ձեզ և անձամբ բախտավորությունը և երջանկությունը ունինք Ձեզի շնորհավորելու, նույն ձևով ալ, վատահ եղեք, որ արտասահմանի ամենապարզ եկեղեցիի ամենապարզ քահանան անգամ երբ պատարագ կընե և հայրապետական մաղթանք կկատարե, իր աչքին առջև ունի Ձերդ Սրբության վեհ և քաղցր անձնավորությունը, ասոր հետ նաև՝ Մայր Աթոռ ս. Էջմիածինը, անոնց հետ նաև՝ մեր վերածնած մայր հայրենիքը:

Վեհափառ, այս ուրախ առիթով և 19 տարիներու այս բեղմնավոր արդյունքներով ես, հանուն հայ պարզ ժողովուրդին և հանուն պարզ եկեղեցականության, կշնորհավորեմ Ձեզ, Վեհափառ Տեր, մաղթելով Ձեզի առողջ, երկար և ավելի բեղմնավոր տարիներ:

Այս առթիվ, Վեհափառ Տեր, թույլ տվեք կրկին Ձեզի շնորհավորեմ և միմիայն հիշեմ, որ ինչպես անցած տարի, Ձեր գահակալության 18-րդ տարեկիցին առիթով, այս տարի ևս մեր բարձրաստիճան եկեղեցականներուն թիվին վրա ավելացան երեք նորապսակ խոստումնալից և արժանավոր եպիսկոպոսներ:

Ես կմտախոսեմ, որ Դուք շատ երկար ապրիք և շատ ավելի առիթներ ունեցաք Ձեր ձեռքը դնելու շատ արժանավոր եկեղեցականներու վրա, որպեսզի մեր նվիրապետական Աթոռներու շարունակականությունը միշտ անխախտ մնա՝ ի փառս Աստուծոյ և ի պայծառություն Մայր Աթոռ ս. Էջմիածնի, Հայաստանյայց առաքելական սուրբ եկեղեցւոյ և ի մխիթարություն մեր համայն հավատացյալ ժողովուրդի»:

Վերջում շնորհակալության և օրհնության խոսք է ասում Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը:

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԾՆՈՐՀԱԿԱԼԱԿԱՆ ԽՈՍՔԸ ՎԵՀԱՐԱՆԻ ԳԱՀԱՍՐԱՀՈՒՄ ԻՐ ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ 19-ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՌԹԻՎ

(1974 թ. սեպտեմբերի 29)

«Մենք պետք է նախ գոհություն տանք Աստուծոյ, որ շնորհեց Մեզ ապրելու այս օրերը, նշելու Մեր գահակալության 19-րդ տարեդարձը և միասին ուրախանալու այն իրադրությունների համար, որոնք կատարվեցին անցյալ տարիների շրջանին: Սրտագին շնորհակալություն այն բարի խոսքերի համար, որոնք ուղղվեցին Մեր համեստ անձին, խոսքերը ամենապատիվ սրբազան Ծնորդ պատրիարքի, մեծարգո պարոն Սարգիս Գասպարյանի՝ նախագահը եկեղեցական գործերի խորհրդի և ներկայացուցիչը այստեղ մեր հայրենի հարազատ պետության, նաև խոսքերը, ներշնչված խոսքերը գեր. Սերովբե արքեպիսկոպոսի՝ հայրապետական պատվիրակը մեր Արևմտյան եվրոպայի: Նրանց լսելով և մի պահ պատկերացնելով այն, ինչ որ կարողացանք իրագործել այս 19 տարիների ընթացքում, Մենք անշուշտ ուրախ եղանք, որովհետև իրոք ապարդյուն չանցան այս տարիները: Սակայն և արդար է մտածել, որ այս բոլորը վերագրել միմիայն Մեր ուժերին, անշուշտ որ չափազանցված պիտի լինեն: Թեև այդ բոլորը կապվում են Մեր անվան հետ, Մեր գահակալության շրջանի հետ, բայց իրականությունն այն է, որ այդ բոլորն իրագործվեցին շնորհիվ բարենպաստ պայմանների, որոնք գոյություն առին մեր երկրում, մեր շուրջ, այստեղ և արտասահմանում: Սերովբե սրբազան հայրը հրաշք օգտագործեց որոշ իմաստով, Մենք էլ համաձայն կլինեմք իր հետ, որ իրոք հրաշքի համագոր պետք է նկատել այս բոլորը, բայց, ինչպես գիտենք մեր պատմությունից, մեր եկեղեցու անցյալից, բազում դժվարությունների միջով անցնելուց հետո, երբեմն անբացատրելի կերպով նույնիսկ, կարծես ի վերուստ եղած մի կարգադրությամբ մեր եկեղեցին և Մայր Աթոռը վերանորոգման ու ծաղկման նոր շրջաններ են ապրել: Իրոք, բազմաթիվ պայմաններ և տվյալներ ի մի հավաքվեցին, միավորվեցին և ստեղծեցին այսպիսի իրադրություն Մեր գահակալության 19 տարիների ընթացքում: Մենք չենք ուզում կեղծ համեստությամբ հրաժարվել Մեր մասնակցությունից: Անշուշտ որ Մենք աշխատեցինք Մեր կարելին և ավելին անել, մի տեսակ կենտրոնը հանդիսանալ այն բոլոր տվյալներին, ուժերին, որոնք համախմբվեցին, միատեղվեցին Մեր շուրջ: Գուցե Մեր արժանիքն այն եղավ, որ կարողացանք օգտագործել այդ բոլորը, միավորել, ներդաշնակել և մեկ նպատակի ծառայեցնել: Ահա այսպես է որ միացյալ ուժերով՝ հայրենի պետություն, Մեր գործակիցներն այստեղ, Մայր Աթոռում հոգեվորական թե աշխարհական, մեզ գործակցող եղբայրները մեր արտասահմանում, ինչպես հենց ինքը Կ. Պոլսո Ծնորդ սրբազան պատրիարքը, ինչ-

պես նաև Երուսաղեմի սրբազան պատրիարքը և մեր բոլոր թեմակալ առաջնորդները և բազում մեծահոգի հայ ժողովրդի զավակներ, բարերարներ Մայր Աթոռ ս. Էջմիածնի, որոնք բոլորը, բոլորը նեցուկ կանգնեցին Մեզ և վճռական դեր կատարեցին իրենց բարոյական և նյութական օժանդակությամբ: Եկեք միասին փառք տանք Աստուծո, որ արժանի արեց մեզ բոլորս, որ դերակատարները լինենք կատարված իրագործումների, և փառք տանք Աստուծո, որ այդ տվյալները և պայմանները գոյություն ունեն նաև այսօր որով Մենք նույն բարեկամական ուժերով շրջապատված, Մեր հոգևոր եղբայրների անմիջական գործակցությամբը պիտի կարողանանք շարունակել Մեր աշխատանքը՝ ի պայծառություն, առավել պայծառություն Մայր Աթոռ ս. Էջմիածնի, Հայաստանյայց եկեղեցու ընդհանրապես, ի մխիթարություն մեր համայն հավատացյալ ժողովուրդին:

Հրաշքի համազոր է նաև հաստատել մեր պարզ, բանվոր և գյուղացի ժողովրդի սերը և հարգանքը դեպի իր սրբությունները, դեպի իր ավանդությունները, արժեքներ, որոնք մի պահ թվում էին մոռացված լինել, բայց արդեն նրանք վաղուց երևան եկած են լույս աշխարհ, և Մենք տեսնում ենք, ինչպես գունդագունդ մեր ժողովուրդը մոտենում է մեր ս. սեղաններին, մեր նվիրական տաճարների պարիսպներին և իր համբույրով, իր աղոթքով, իր վառած մոմերով ասում է ինչ-որ մի բան այսօր: Մեր ժողովուրդը դարեր շարունակ բարձր պահեց իր հոգու դրոշակը և այդպես ապրեց միշտ ներշնչված և միշտ հոգեկան սնունդով հագեցած, միշտ ստեղծագործ: Մենք հպարտ ենք մեր ժողովրդով, մեր ժողովրդի հավատքով, մեր ժողովրդի լավատեսությամբ, մեր ժողովրդի աշխատանքով, մեր ժողովրդի հանճարով և մեր ժողովրդի ազնիվ երազանքներով և տեսիլքներով:

Թող Աստված օրհնի մեր սուրբ եկեղեցին և մեր հարազատ և հավատարիմ ժողովուրդը՝ ի Հայաստան և ի սփյուռս աշխարհի: Ամեն:

Կրկին շնորհակալություն ձեր ազնիվ մտածումների և զգացմունքների համար»:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ-ԺԱՅԿԵՐՈՒՅԹ

Նույն օրը, ժամը 15-ին, Վեհաբանում տեղի է ունենում պաշտոնական ընդունելություն-նաշխերույթ՝ Վեհափառ Հայրապետի գահակալության 19-րդ տարեդարձի ուրախ առիթով:

Ընդունելությանը ներկա են լինում տ. Ծնորհք սրբազան պատրիարքը, տ. Սերոփբե, տ. Կոմիտաս, տ. Զգոն, տ. Հուսիկ, տ. Գարեգին, տ. Վահան, տ. Արսեն, տ. Նաթեկ, տ. Գևորգ, տ. Հմայակ, տ. Արիս, տ. Ներսես սրբազանները և Մայր Աթոռի միաբաններն ու այլ հրավիրյալներ:

Հրավիրյալների թվում էին՝ գահակալության հանդիսությունների առիթով Մայր Աթոռ ժամանած սփյուռքահայ բազմաթիվ ուխտավորներ:

Պատվո սեղանի շուրջ, Վեհափառ Հայրապետի կողքին, տեղ է գրավում նաև Հայկական ՍՄՀ Միևիստրների սովետին առընթեր հայ եկեղեցու գործերի խորհրդի նախագահ Ս. Գասպարյանը:

Սեղանն օրհնում է Վեհափառ Հայրապետը:

Խանդավառ մթնոլորտում Վեհափառ Հայրապետի գահակալության տարեդարձը ջերմորեն շնորհավորում են տ. Ծնորհք սրբազան պատրիարքը, տ. Սերոփբե արքեպ. Մանուկյանը, պրն. Ս. Գասպարյանը և այլ սեղանակիցներ:

Վեհափառ Հայրապետը բաժակ է բարձրացնում, ի դեմս պրն. Սարգիս

Գասապարյանի, հայրենի բարեխնամ կառավարության հայրենաշեն գործերի հաջողության համար՝ շեշտելով իր երախտագիտությունը դեպի հայրենի կառավարությունը, Մայր Աթոռի գործերի հաջողության մեջ կարևորությամբ նշելով նրա բարոյական ու օրինական օժանդակությունը:

Այնուհետև Հայոց Հայրապետը երկրորդ քաժակն առաջարկում է բարձրացնել հայ հոգևոր դասի և, մասնավորապես, նորաստեղծ երեք եպիսկոպոսների կենսացը: Նորին Սրբությունն այս առթիվ շնորհավորում է նորաստեղծների՝ տալով նրանց եպիսկոպոսական պանակե, որպես եպիսկոպոսական իշխանության արտաքին նշան, և ցանկանում նրանց տեսնել հայ եկեղեցուն և հայ ժողովրդին լավագույն ծառայողների շարքում:

Ապա Ամենայն Հայոց Հայրապետին ուղղված շնորհակալական և երախտագիտության որդիական ջերմ խոսք են ասում նորաստեղծ սրբազանները:

ՆՈՐԱՊՍԱԿ Տ. ՀՄԱՅԱԿ ԵՊՍ. ԻՆԴՈՅԱՆԻ ԽՈՍՔԸ

«Ձերդ Վեհափառություն,

Հովհաննես Ոսկեբերան Հայրապետ իր քարոզներեն մեկուն մեջ, բնական ունենալով Մատթեոս Ավետարանի «Գոհանամք գԷՆ ՏԵՐ երկնի և երկրի...» համարը, երախտագիտությունը համարում է քրիստոնեական առաքիություններու մայրը, ազնվական զգացումներու աղբյուրը:

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներն ու Կանադան տարվան մեջ մասնավոր հանդիսավոր օր մը հատկացուցած են երախտագիտության, որ տարվան հինգ մեծագույն տոնախմբումներեն մին է այդ երկիրներուն:

Բնական է երախտագիտությունը բարիքի մը, օգնության մը, գնահատանքի մը կամ տրված շնորհի մը գիտակցությունն է: Իսկ երախտապարտությունը, խղճամիտ և գիտակից անհատին համար ծանր պատասխանատվություն է:

Կյանքիս այս կարևոր հանգրվանի պահուն, գիտեմ թե ասպարեզակիցներես բացառիկ քիչերու երախտապարտ մնացած եմ, հակառակ շատերու օգտակար եղած ըլլալուս: Այդ բացառիկ քիչերն եղած են իմ հոգևոր ծնողներս: Առաջին, հոգեւոր Գուշակյան պատրիարք, որ ոչ միայն իմ ուսուցիչս և զիս կուսակրոն քահանա ձեռնադրողն եղած է, այլ նաև պաշտպանս: Երկրորդ, Ձերդ Վեհափառությունը, որ ինձի շնորհած է Հայաստանյայց եկեղեցւոյ բարձրագույն երկու աստիճանները՝ ծայրագույն վարդապետությունն ու եպիսկոպոսությունը, որոնց համար խորապես երախտապարտ եմ: Ուրախ եմ և երախտապարտ Ձերդ Ս. Օծության շնորհներուն արժանանալուս համար, վստահ իրավամբ Դուք մեծագույն և շինարար Հայրապետն եք Ամենայն Հայոց: Դուք հայ ժողովուրդեն թե օտարներեն սիրված, հարգված և մեծարված Հայրապետն եք Ամենայն Հայոց: Դուք իմաստուն, շրջահայաց և տնտեսագետ Հայրապետն եք Ամենայն Հայոց, որ այս 19 տարվան ընթացքին կարգավորած և բարեգարդած է Մայր Աթոռ ս. Էջմիածինը ամբողջովին:

Ինձի համար ուրախություն է Ձերդ հայրապետական հովանիին ներքև ծառայել Մայր Աթոռին, Հայաստանյայց առաքելական ս. եկեղեցիին, հայ ժողովուրդին և անարգել ուռնացող մեր սիրելի հայրենիքին՝ Սովետական Հայաստանին:

Կփափագիմ քաժակ բարձրացնել Ձերդ Ս. Օծության արևշատության և գալիք բազմաթիվ տարիներու Ձեր փառալի գահակալությանը:

ՆՈՐԱՊՍԱԿ Տ. ԱՐԻՍ ԵՊՍ. ԾԻՐՎԱՆՅԱՆԻ ԽՈՍՔԸ

«Վեհափառ Տեր,

Սրբազան և հոգևոր եղբայրներ,

Հարգելի սեղանակիցներ,

Այսօր հոգեկան խոր և խառն ապրումների օր է ինձ և օծակից երկու սրբազան եղբայրներիս համար, որովհետև Նորին Սրբության բարեհաճ որոշումով և ձեռնադրությամբ մենք կոչվեցինք եպիսկոպոսական բարձր աստիճանի: Մենք ունենք այն խորունկ գիտակցությունը, որ սա աշխարհիկ իմաստով փառք ու պատիվ չէ, այլ սրանով մեր ուսերին վրա կորվի ավելի ծանր և լուրջ պատասխանատվություն՝ ծառայելու համար Հայաստանյայց եկեղեցուն և հայ ժողովրդին, լինի Հայաստանում կամ լինի արտասահմանում:

Մենք երեկ իջման և սեղանի առաջ ուխտեցինք սրբությամբ պահել և պահպանել Հայաստանյայց եկեղեցու կանոնները, ավանդությունները և այն բոլոր սրբությունները, որոնք հատկանշում են հայ եկեղեցին, և հավատարիմ մնալ Նորին Վեհափառության հրահանգներին: Կվստահեցնենք, որ մեր ապագա գործերը վկայությունը պիտի լինեն մեր ուխտին:

Անցնող երկու տարիները Մայր Աթոռում ինձ համար եղան հոգեկան մեծ բավարարության տարիներ: Ավելի մոտեն ճանաչեցի Նորին Սրբության վեհ անձնավորությունը, Մայր Աթոռ սուրբ Էջմիածինը և նրա կարևոր տեղն ու դերը մեր եկեղեցու կյանքի մեջ: Ծառ բան առի նրանցից և մայր հայրենիքից: Եվ այժմ Նորին Սրբության կարգադրությամբ պիտի գնամ հովվելու և կազմակերպելու Կանադայի շրջանը որպես թեմ: Ուժերիս ներածին չափով պիտի աշխատեմ վրաս դրված հույսերը լիովին արդարացնել՝ ամուր հիմների վրա դնելով նոր կազմվելիք թեմը:

Այս առիթով կուզեի իմ որդիական ջերմ շնորհակալությունը և երախտագիտությունը հայտնել Նորին Սրբություն Տ. Տ. Վազգեն Ա կաթողիկոսին Ամենայն Հայոց՝ իմ հանդեպ ցուցաբերած հայրական հոգածության և եպիսկոպոսական այս բարձր աստիճանը շնորհելուն համար: Թող Աստված երկար կյանք և առողջություն պարգևե Վեհափառ Հայրապետին:

Նույնպես մասնավոր շնորհակալություն կուզեի հայտնել մեր հայրենի կառավարության ներկայացուցիչ՝ Մինիստրների սովետին կից հայ եկեղեցու գործերի խորհուրդի նախագահ պարոն Սարգիս Գասպարյանին և նրա տեղակալ պարոն Սուրեն Հովհաննիսյանին, որոնք հնարավոր դարձրին անցնող երկու տարիների իմ կեցությունը այստեղ:

Պիտի ավարտեմ ասելով, որ Վեհափառ Հայրապետը անցնող տասնինը տարիների Իր գործունեությամբ հանդիսացավ այն ոսկե կամուրջը, որ հոգեկան անտեսանելի կապերով Հայաստանը միացրեց սփյուռքին և սփյուռքը՝ Հայաստանին: Կասկած չկա, որ Կանադայի մեր հավատավոր զավակները ևս կսիրեն մայր հայրենիքը և Մայր Աթոռ և Էջմիածինը: Իմ պարտականությունը պիտի լինի նրանց սրտերում արծարծ և անշեշ պահել եկեղեցասիրության, Էջմիածնասիրության և հայրենասիրության ոգին»:

ՆՈՐԱՊՍԱԿ Տ. ՆԵՐՍԵՍ ԵՊՍ. ՊՈԶԱՊԱԼՅԱՆԻ ԽՈՍՔԸ

«Վեհափառ Տեր,
Ամենապատիվ պատրիարք սրբազան հայր,
Մեծարգո տիար Ս. Գասպարյան,
Սրբազան հայրեր,
Հարգարժան հյուրեր,
Ամենայն Հայոց Հայրապետ Տ. Տ. Վազգեն Ա կաթողիկոսի գահակալության 19-րդ տարեդարձի հանդիսությանց առթիվ մեզ՝ երեք վարդապետներին, Հայոց Հայրապետի ձեռամբ շնորհվեց եպիսկոպոսական բարձր աստիճան:

Ծուրջ երկու հազար տարիներ առաջ, Պենտեկոստեին, Վերնատնում, աշակերտների վրա հրեղեն լեզուների կերպարանքով երկնքից իջավ ս. Հոգին, վերակերտեց խեղճուկ ձկնորսներին՝ դարձնելով նոր կրոնի ռահվիրաներ և մարդկային պատմության ընթացքը հեղափոխողներ:

Նույն ս. Հոգին ս. Թադեոս և ս. Բարթողիմեոս առաքյալների միջոցով եկավ Հայաստան աշխարհ: Նրա կենարար շնորհների առատությունից դարեր շարունակ հագեցան ս. Գրիգոր Լուսավորիչ և բոլոր եռամեծ հայրապետներն ու վարդապետները մեր:

Վեհափառ Տեր, Ձեր աղոթքներով և Ձեր աստվածատուր շնորհներով այսօր ս. Էջմիածնի դարավոր այս կամարների տակ նույն կենարար ս. Հոգին դարերի խորքից բխող, բայց հավիտենապես նոր, փոխանցվում է մեզ՝ յցնելու մեր էությունը և մեզ վերակերտելու համար:

Այս սրբազան պահին անդրադարձը ունենք, թե քանի-քանիներ մեզ նման այս կամարների տակ երկյուղածությամբ ծնրադրել են «աստուածային և երկնատուր շնորհ»-ին առջև: Այսպես է, որ մեր սրբազան պատմությունը կերտվում է քար առ քար, դրվագ առ դրվագ:

Մեր կյանքի ու գործունեության ընթացքում կրկին պիտի ապավինենք Զերդ Սրբության աղոթքների ուղեկցության, որպեսզի միշտ ուժեղ զգանք մենք մեզ: Մեր հերթին միշտ աղոթողները պիտի լինենք վասն արևշատության Հայոց Հայրապետին:

Թող օրհնյալ և պայծառ մնա հայ հոգու հավիտենական վեմը՝ ս. Էջմիածին:

Թող երկար, երկար ապրի հայ ժողովրդի Հայրը՝ մեր առաքելաշնորհ Հայրապետը»:

Պաշտոնական ընդունելություն-նաշկերույթն ավարտվում է Վեհափառ Հայրապետի գոհաբանական աղոթքով:

